

Horní Jiřetín

Kraj: Ústecký

Správní obvod: Litvínov

Nadmořská výška: 271 m n. m.

Počet obyvatel: 2 179

Adresa URL: www.hornijiretin.cz

Okres: Most

GPS souřadnice: 50.573094N, 13.547169E

První pís. zmínka: 1263 (761 let)

PSČ: 435 43

Historie obce Horní Jiřetín

Jiřetín je poprvé písemně připomínán k roku 1263 v listině upravující poddanské povinnosti.

Majitelem vsi byl tehdy Protiva (zřejmě z rodu pánů z Rýzmburku). Jen o několik let mladší je listina krále Přemysla Otakara II., jejíž pomocí se vzdávající se královské město Most zbavilo vznikající konkurence Jiřetína, Kopist a Ervěnic. V průběhu 13. až 16. století se vystřídala řada majitelů.

Několikrát došlo také k obměnám názvu vsi, a to od Jorrenthal (1263) přes Jurncetin (1278), Jurntyn (1354) až po Gyrzietin (1459). Roku 1409, kdy majiteli obce byli Koldicové, došlo k rozdělení Jiřetína na Dolní a Horní. Od roku následujícího se pravobřežní strana podél potoka stala součástí Panství Jezeří.

Levobřežní strana pak byla od roku 1562 součástí pozdějšího fideikomisu Horní Litvínov.

Roku 1409, kdy byli majiteli vsi Koldicové, došlo k rozdělení Jiřetína na Horní a Dolní. V průběhu 17. století zasáhly Horní Jiřetín dvě tragické události, které znamenaly velké ztráty na lidských životech i na majetku. První z nich byla třicetiletá válka, která těžce poškodila celé severozápadní Čechy.

Druhou, ještě strašnější, představovala morová epidemie v r. 1680. Na připomínku této události byl v Horním Jiřetíně r. 1700 zbudován morový sloup (zničen ve 30. letech 20. století).

Od téhož století byli majiteli Horního Jiřetína dva významné české šlechtické rody. Hranici panství přitom tvořil Jiřetínský potok. Pravobřežní polovina byla součástí Panství Jezeří, které patřilo Lobkowiczům, levobřežní území bylo součástí hornolitivínovského fideikomisu Valdštejnů.

Již roku 1644 měla obec školu, jejíž budova stávala v místě dnešní budovy tzv. horní školy.

Obyvatelé Jiřetína se v minulosti živili zejména rybolovem v Komořanském Jezeře, těžbou rud a různými formami zemědělství, hlavně sadařstvím. Od poloviny 19. století se na území Horního Jiřetína souvisle těží hnědé uhlí. V roce 1828 byl postaven v části Mariánské Údolí bavlnářský podnik, který je dodnes v provozu (Triola).

Jiřetín je místem dávné Mariánské poutní tradice (již od středověku). Velikost a výstavnost zdejšího poutního kostela odpovídá tomuto významu. Jedná se o dvoulodní kostel postavený na půdorysu kříže s užším polygonálním presbytářem a mohutnou hranolovou věží v tříosém průčelí.

Portál hlavního vstupu je bohatě zdoben sochami madony a puttů.

